

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمر الکرما
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

امام حسین علیه السلام

در آینه شعر و ادب

مهدی مهما نادر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام حسین علیه السلام در آینه شعر و ادب

نویسنده:

مهدی مهماندار

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	امام حسین(ع)در آئینه شعر و ادب
۷	مشخصات کتاب
۷	مقدمه
۷	شناخت مرثیه
۸	رسالت و تعهد شاعر
۹	شروع مرثیه‌هایی عاشورایی
۹	اشاره
۱۰	حسین و عاشورا در ادب پارسی
۱۰	مروری بر چند مرثیه از شعرای عرب
۱۱	مروری بر تک بیت‌هایی زیبا از شعر پارسی در مورد امام حسین و عاشورا
۱۲	امام حسین و عاشورا در آئینه شعر و ادب پارسی
۱۲	اشاره
۱۳	ابوالحسن کسایی مروزی
۱۴	امیر معزی
۱۴	سنایی
۱۵	قوامی رازی
۱۶	عطار نیشابوری
۱۷	کمال الدین اصفهانی
۱۷	سیف فرقانی
۱۷	خواجه کرمانی
۱۷	سلمان ساوجی
۱۸	ابن حسام خوسفی
۱۸	صائب تبریزی

۱۹ ..... ملک الشعراء بهار

۱۹ ..... ادیب السلطنه

۲۱ ..... درباره مرکز

مشخصات کتاب

پدیدآورندگان: نویسندگان مهدی مهماندار

ناشر: نویسندگان مهدی مهماندار

عنوان اصلی امام حسین (ع) در آینه شعر و ادب

صفحه: ۴۹-۶۵

جلد: ۱۲

زبان: فارسی

تاریخ: ۱۳۸۱ شمسی

موضوع: امام حسین (ع) و عاشورا در شعر و ادب فارسی

مقدمه

کربلا- عصاره بهشت است و عاشورا آبروی عاشق اگر کربلا نبود، هیچ گلی از زمین نمی روید و مشام هیچ انسان آزاده ای حقیقت را استشمام نمی کرد. اگر کربلا نبود و عاشورا نبود، امروز عشق بر سر هر کوی و برزن بیگاری می کرد. حسین آمد و عشق را آبرو بخشید و عباس با دستان بریده و لبان خشکیده و با مَشکی زخمی عشق را سیراب کرد تا حرف و حدیثی باقی نماند و زینب عشق را تداوم بخشید و آن را در گستره زمین و آسمان منتشر کرد تا از آن پس تمام عاشقان وام دار حماسه عاشورا باشند. کربلا قبله الهام عاشقان شد و عاشورا میعاد گاهی برای آنان که می خواهند نماز عشق را در محرابی به بلندای تاریخ به پا دارند. از آن روز زندگی معنا یافت که حسین (ع) بر کتیبه دل ها نقش بست و عاشورا این راز نهفته مضمون تمام ناگفته ها شد. این مقال مروری بر اشعار شعرا از گذشته تا عصر حاضر در مورد آقا ابا عبدالله الحسین (ع) عاشورا، کربلا و... می باشد. هر چند که از پیش اذعان می داریم که نتوانسته ایم حق مطلب را آن طور که شایسته و بایسته آن است ادا نماییم اما به قول مولانا: آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

شناخت مرثیه

مرثیه از نظر ماهیت جزو ادب غنایی است مرثیه در ادب فارسی سابقه کهن دارد. کهن ترین مرثیه را می توان در دیوان رودکی جست و جو کرد. مرثیه یا در یاد مرگ پادشاه یا وزیر، یا یکی از رجال علم و ادب است مانند مرثیه فرخی در مرگ محمود غزنوی یا مرثیه رودکی در مرگ شهید بلخی و یا درباره فوت یکی

از خویشان است مانند مرآئی فردوسی خاقانی و حافظ در مرگ پسران خود، و یا مرثیه درباره یکی از ائمه دین است مانند مرآئی محتشم کاشانی که از همه معروف تر است و این نوع آخر بیشتر در میان مردم رواج دارد و معمولاً- بیشترین مرآئی راجع به سالار شهیدان حسین بن علی (ع) می باشد. شمول ابعاد و جامعیت حادثه عاشورا موجب گردید که شعرا هر یک از دیدگاهی خاص به آن بنگرند: گروهی از صوفیه و عرفا جنبه عرفانی آن را به نظم کشیده و بعضی دیگر جنبه های سیاسی و اجتماعی و اخلاقی این واقعه عظیم را به نظم کشیده اند ولیکن اکثر شعرا به ویژه در قرون اخیر بُعد «بکایی آن را مطمح نظر قرار داده اند.

رسالت و تعهد شاعر

دشمن حکام جور و خلفای ستمگر در طول تاریخ پر فراز و نشیب شیعه دقیقاً بیانگر رسالت و تعهد شعرا به واقعه عاشورا و بیان ظلمی است که به اهل بیت و شیعه گردیده دشمنی سران کفر با شاعران و مرثیه سرایان بی جهت نبوده است زیرا آنها با مرآئی جانگداز خود توانستند آتش عشق توده های مسلمان به اهل بیت را پر فروغ نگه داشته و رسالت امام حسین (ع) را به زیباترین شکل ممکن در قالب نظم و اشعاری دلنواز به گوش جهانیان برسانند. بزرگانی هم چون فرزددق کمیت و دعبل و ده ها گوینده و شاعر مبارز دیگر با قبول خطرها و دشواری های راه به خوبی از عهده رسالت دشوار خود برآمده و توانستند به احیای فرهنگ عاشورا کمک شایانی بنمایند. «ابن مسکیت از دوستداران اهل بیت بود. او معلمی دو پسر متوکل را بر عهده داشت هنگامی که خلیفه به شیعه

بودن او پی برد، کینه او را به دل گرفت و روزی از او پرسید: فرزندان من نزد تو گرامی ترند یا حسن و حسین ..؟ ابن مسکیت نگاهی به چهره متوکل کرد و گفت به خدا قسم حسن (ع) و حسین (ع) با تمام زیبایی های دنیا برابرند. تو چه طور جرأت می کنی آنها را با فرزندان خود قیاس کنی ..؟ متوکل از شدت خشم و غضب دستور داد که زبان او را از حلقومش در آوردند.

شروع مرثیه های عاشورایی

اشاره

تاریخ آغاز سرودن شعر عاشورایی تقریباً روشن است می توان روز شهادت حسین (ع) و یارانش را تاریخ شروع مرثیه عاشورایی نامید، زیرا چنان که در متون تاریخی آمده است نخستین مرثیه سرایان اهل بیت آن حضرت بودند. اما حسین (ع) هنگام آخرین وداع با اهل بیت خود خطاب به دخترش «سکینه ایاتی می فرماید که از جان سوزترین مرآئی به شمار می رود: لا تحرّمی قلبی بدمعک حسره مادام منی الروح فی جثمانی تا جان بدن دارم دلم را از اشک حسرت بسوزان فاذا قتلت فانت اولی بالبکاء یا خیر النسوان ای بهترین زنان هنگامی که کشته گردم تو برای گریستن من سزاوارترین هستی سیطول بعدی یا سکینه فاعلمی منک البکا اذا الحمام دهان به زودی بر مصیبت مرگ من گریه های طولانی در پیش داری «ام کلثوم دختر بزرگوار امیر مومنان و بانوی بزرگ و اصیل که بسیار «بلغ السان بود، در مرثیه ای چنین می فرماید: قتلتم اخی ظلماً فویل لأمکم ستجرون ناراً حرّها بتوقدوا ی بر مادران شما که برادرم را به ستم شهید کردید، به زودی آتشی سوزان پاداشتان خواهد بود. سفکتّم دماء حرم الله سفکها و حرّمها القرآن ثمّ محمدخون هایی را که ریختید که خدا و قرآن و

محمد ریختن آنها را حرام کرده اند.

حسین و عاشورا در ادب پارسی

علی رغم شعر عرب که گسترده ترین بخش آن را مرآئی عاشورایی تشکیل می دهند، سرایندگان عرب در این زمینه آثار جاودانی از خود به یادگار گذاشته اند، متأسفانه سرایندگان فارسی نه از جهت کیفیت و نه از جهت کمیت هر گز به همتهای عرب خود نرسیده اند. شعرایی که با در یوزگی برای دریافت صله و یا طلب کنیزکی و یا حتی سبویی شراب پادشاه و یا امیر نالایقی را مدح می کردند و فضایل دروغینی را به وی نسبت می دادند؛ گویی از نهضت امام حسین (ع) و فرهنگ عاشورا به کلی بی خبرند. گرچه شرایط حاکم بر محیط و نیز استیلای خلفا و امرای جور و دور از مذهب و دشمنی دیرینه با شیعه و اهل بیت در این قصور و کم توجهی بی تأثیر نبوده لیکن چنین عذری برای خیل شاعران که در واقع از افکار و احساسات لطیف تری نسبت به توده مردم زمان خود داشتند، زیاد منطقی به نظر نمی رسد. البته این سخنان به این معنا نیست که ما در زمینه عاشورا و قیام امام حسین در ادب پارسی چیزی نداریم خوش بختانه غنای ادب پارسی آن چنان است که ما در هر زمینه ای که بخواهیم می توانیم از این بوستان معرفت به خوشه چینی برداریم ولی هدف از بیان این موضوع این بود که با توجه به اهمیت واقعه عاشورا و قیام سالار شهیدان و مظلومیت ایشان و اهل بیت گرامی شان باید بیش از این به آن پرداخته می شد.

مروری بر چند مرثیه از شعرای عرب

«عقبه بن عمرو السهمی نخستین کسی است که در رثای عاشوراییان شعر سرود. او در اواخر قرن اول به کربلا رفت نزدیک قبر آن حضرت که رسید این مرثیه را گفت

مررت علی بترالحسین بکربلا- ففامن علیه من دموعی عزیزهادر کربلا بر قبر حسین گذشتم و اشک فراوانی از دیدگانم فرو ریخت و لا- برج الونا و زوار قبره یقوم علیهم مشکها و عبیرها آنها که رایحه مشک و عبیر بر شامه زائرانش همیشه می وزد. «دعبل خزاعی در قصیده ای طولانی به ذکر فضایل و خصایل رسول خدا و اهل بیت او می پردازد. در فرازی از این مرثیه زیبا چنین می خوانیم افاطم لو خلت الحسین مجدلا و قدمات عطشا به شط فرات ای فاطمه اگر می دانستی حسین با لب تشنه در کنار فرات سر بر خاک نهاد. اذا للطمت الغد فاطم عند اجریت دمع العین فی الوجنات جز لطمه به صورت نمی زدی و غیر اشک بر گونه نمی ریختی

مروری بر تک بیت هایی زیبا از شعر پارسی در مورد امام حسین و عاشورا

قیام جوانمردانه سید جوانان اهل بهشت و یاران صمیمی آن حضرت در تاریخ ضرب المثل شده و هم چون مثل سایر» مورد استفاده و بهره برداری شاعران قرار گرفته است در ادبیات شیرین فارسی اگر چه بسیاری از شاعران مستقلاً شعری مستقل در این زمینه ندارند، ولی به مناسبت های مختلف حتی در اشعار توصیفی خود به آن اشاره نموده اند که در ذیل به ذکر چند نمونه برجسته آن می پردازیم لاله غرقه به خونم همچو حسین سوسن زنده نفس همچو حسن والله که ماتم شرف الملک بوعلی از ماتم علی حسین هست یادگار سید حسن غزنوی (۵۹۲ ۵۳۶ ه) به کربلا چو دهان حسین از او بچشید همی دهند زبان هایزید را دشنام هجران تو دشت کربلا بود زو حصه من همه بلا شد ادیب ترمذی (۵۷۳ ه) در خون من مشو که به خون شسته ام دو رخ بی تو، به حق خون شهیدان کربلا رشید و طواط (۵۶۴ ه) به من آن کربت و بلا آمد که

نیارود کربلا به حسینی انوری (۵۸۳هـ) چندن کز دو دیده من رفت جوی اشک هر گز نرفت خون شهیدان کربلامسعود سعد سلمان (۴۳۸ ۵۱۵هـ) کردم ز دیده پای سوی مرقد حسین هست این سفر به مذهب عشاق فرض عین جامی ۸۱۷ ۸۹۸هـ) به سر بیست رفتن در طریق کربلای دل که تا یابی طواف پادشاه دین و دنیا راضمیری اصفهانی (۹۷۳هـ) بس گوهر نهفته که غواص خاطرمد داد به نذر مدح شاه کربلا گره کلیم همدانی (۱۰۶۱هـ) بر سر نیزه کرده ای سر گلدسته رسول ای روزگار خوش گلی آورده ای به بارصابر زواره ای (قرن ۱۱) خاکستر وجود مرا گردهی به باد از اشتیاق رو به سوی کربلا آورد زمانی یزدی (قرن ۱۱) به خاک کربلا زائر بیفشان دانه اشکی که هر کس بهر خود روز قیامت کشته ای دارد زائر همدانی (قرن ۱۱) کی گهر دارد بها عباس در بازار حشر از زمین کربلا یک سبجه وارم آرزوست عباسقلی خان شاملو (قرن ۱۱)

امام حسین و عاشورا در آئینه شعر و ادب پارسی

اشاره

در این قسمت به مبحث اصلی که ذکر اشعار و ابیات و مرآئی شاعران نام دار ادب پارسی در مورد امام حسین (ع) و عاشورا است می پردازیم اگر چه در بعضی قسمت ها به خاطر طولانی نشدن کلام به حذف و اختصار ابیات پرداخته شده ولی سعی شده که حذف ها به شکلی انجام شود که حتی الامکان به بدنه اصلی شعر و مضمون آن و نهایتاً به زیبایی کلام صدمه و خدشه ای وارد نگردد. در ضمن انتخاب و تنظیم اشعار صرفاً براساس تقدیم زمانی و حیات شاعر می باشد. گفتنی است در مواردی به ذکر تاریخ مختصری از شرح حال شاعر اشاره شده و در بعضی موارد به علت اختصار کلام تنها به ذکر نام شاعر

ابوالحسن کسایی مروزی

به سال ۳۴۱ در مرو متولد شد. وی ابتدا مدّاح سامانیان بود، ولی بعدها دست از مداحی کشید و به سرودن اشعاری در پند و اندرز و مدح و رثای اهل بیت پرداخت او یکی از بزرگ ترین و در واقع نخستین شاعر پارسی زبان است که «مرثیه عاشورایی» سروده است و با توجه به شواهد قطعی تاریخی و آثار به جا مانده از وی تردیدی در تشیع او وجود ندارد. نمونه ای از مرثیه ایشان در ذیل بیان می شود: تخم جهان بی بریزارم از پیاله و ز ارغوان و لاله ما و خروج وناله کنجی گرفته مأوادت از جهان بشویم غر و شرف بجویم مدح و غزل نگویم مقتل کنم تقاضامیراث مصطفی را فرزند مرتضی را مقتول کربلا را تازه کنم تولا آن میر سر بریده در خاک و خون تپیده از آب ناچشیده گشته اسیر غوغاتنهاو دل شکسته بر خویشتن گرسنه از خانمان گشته وز اهل و بیت و آباصفین و بدر و خندق حجت گرفته با حق خیل یزید احمق یک یک به خونش کوشا آن پنج ماهه کودک باری چه کرد و یحکک کز پای تابه تارک مجروح شد مفاجا پاکیزه آل یاسین گمراه و زار و مسکین و آن کینه های پیشین آن روز گشته پیدایی چاره شهر بانو مصدوم کرده زانو بی چاره گشته لولو بر درد ناشکیبا آن زینب غریوان اندر میان دیوان آل زیاد و مروان نظاره گشته عمداتخم جهان بی بر، این دست و زین فزون تر کهتر عدوی مهتر نادان عدوی دانا بر مقتل ای کسایی برهان همی نمایی گر هم بر این بیایی بی خار گشت خرما تا زنده ای چنین کن دل های ما حزین کن پیوسته آفرین کن بر

امیر معزی

از شاعران قرن پنجم و اوایل قرن ششم بود. او مدتی را به مدح امرای سلجوقی گذراند و سپس تا پایان عمر در خراسان در خدمت سلطان سنجر بود و وفات او به سال ۵۲۱ واقع شده است وی در قصیده سرایی استاد بود اینک به ذکر نمونه هایی از اشعار عاشورایی وی اشاره می گردد: آن که چون آمد به دستش ذوالفقار جان شکار گشت معجز در کفش چون در کف موسی عصا آمد آواز منادی «لا فتی الا علی وانگهی «لا سیف الا ذوالفقار» آمد نداو آن دو فرزند عزیزش چون حسین و چون حسن هر دو اندر کعبه جود و کرم رکن وصف آن یکی را جان ز تن گشته جدا اندر حجاز و آن دگر را سر جدا گشته ز تن در کربلا- آن که دادی بوسه بر روی و قفای او رسول گرد بر رویش نشست و شمر ملعون در قفاو آن که حیدر گیسوان او نهادی بر دو چشم چشم او در آب غرق و گیسوان اندر دما روز محشر داد بستاند خدا از قاتلان تو بده داد و مباش از حسب مقتولان جدا

سنایی

حکیم سنایی غزنوی از شاعران توانای ایرانی است که مبدع بیان مسائل فلسفی و اخلاقی در شعر است او پس از مدح بهرام شاه غزنوی به عرفان روی آورد و از جهان و جهانیان دست شست چنان که بهرام شاه می خواست خواهر خود را به ازدواج با او ترغیب کند، ولی او نپذیرفت سنایی تا پایان عمر پس از بازگشت از سفر حج در غزنین زندگی را در عزلت و گوشه نشینی گذراند. از آثار او می توان به حدیقه الحقیقه طریق التحقيق کارنامه بلخ و... اشاره کرد. مرثیه ذیل

از کتاب حدیقه الحقیقه انتخاب شده است حَبَّذا کربلا و آن تعظیم کز بهشت آورد به خلق نسیم و آن تن سر بریده در گل و خاک و آن غریوان به تیغ دل ها چاک و آن گزین همه جهان کشته در گل خون تنش بیاغشته و آن چنان ظالمان بدکردار کرده بر ظلم خویشتن اصرار حرمت دین و خاندان رسول جمله بر داشته ز جهل و مقتول تیغ ها لعل گون ز خون حسین چه بود در جهان بتر زین شین کرده آل زیاد و شمر لعین ابتدای چنین بته در دین حسن از زخم کرده سینه کبود زینب از دیده ها برانده دو رود من نیم دوستدار شمر و یزید زان قبیله منم به عهد بعید هر که راضی شود به بد کردن لعنتش طوق باشد در گردن داستان پسر هند مگر نشینیدی که از او و سه کس او به پیمبر چه رسید پدر او دُر دندان پیمبر بشکست مادر او جگر عمر پیمبر بمکید او به ناحق حق داماد پیمبر بستد پسر او سر فرزند پیمبر بیرید پدر چنین قوم تو لعنت نکنی شرمت باد لعن الله یزیداً و علی آل یزید

قوامی رازی

این شاعر که از شعرای معروف شیعی قرن ششم می باشد، مدّت ها، در خدمت رجال و خاندان های بزرگ شیعی در عراق به سر می برده است علاوه بر مناقب و مرآئی خاندان رسالت از وی قصایدی نیز در زهد و وعظ باقی مانده است در ذیل قصیده ای از ایشان در رثای شهدای کربلا بیان می گردد که البته این قصیده به علّت این که بسیار مطّول و مفصل بود، به ذکر ابیاتی چند از آن می پردازیم و علاقه مندان را به خواندن کامل این قصیده در دیوان شاعر دعوت می کنیم روز دهم

ز ماه محرم به کربلا- ظلمی صریح رفت بر اولاد مصطفی هر گز مباد روز چو عاشور در جهان کان روز بود وز قتل شهیدان کربلا- آن تشنگان آل محمد اسیر وار بر دشت کربلا- به بلا- گشته مبتلاعریان بماند پردگیان سرای وحی مقتول گشته شاه سراپرده عباهر گه که یادم آید از آن سید شهید عیشم شود منقص و عمرم شود هبای بس بلا و رنج که بر جان او رسید از جور و ظلم امت بی رحم و بی حیادر آرزوی آب چو اوایی بداد جان لعنت بر این جهان به نفرین بی وفابگرفته روی آب سپاه یزید شوم بی آب چشم و سینه پر از آتش هوا

عطار نیشابوری

شاعر معروف قرن ششم و هفتم هجری بود و از سرمایه های فرهنگی و ادبی این مرز و بوم است او قسمت عمده ای از عمر خویش را به رسم سالکان طریقت در سفر گذراند. از آثار برجسته وی می توان به منطق الطیر، اسرارنامه الهی نامه مصیبت نامه تذکره الاولیاء و... اشاره کرد. کیست حق را پیمبر را ولی آن حسن سیرت حسین بن علی آفتاب آسمان معرفت آن محمد صورت و حیدر صفت نه فلک را تا ابد مخدوم بود ز آن که او سلطان ره معصوم بود تشنه او را دشنه آلوده به خون نیم کشته گشته سرگشته به خون آن چنان سر را که بُرد بی دریغ کافتاب از درو آن شد زیر میغ گیسوی او با به خون آلوده شد خون گردون از شفق پالوده شد کی کنند این کافران با این همه کو محمد؟ کو علی کو فاطمه صد هزاران جان پاک انبیاء صف زده بینم به خاک کربلا در تموز کربلا تشنه جگر سر برید

زشتی چه باشد زین بتر با جگر گوشه پیمبر این کنند وانگهی دعوی داد و دین کنند کفرم آید هر که این را دین شمرد قطع باد از بن زفانی کاین شمرد کاشکی ای من سگ هندوی او کمترین سگ بودمی در کوی او «منتخب از مصیبت نامه

کمال الدین اصفهانی

کمال الدین اصفهانی معروف به «خلاق المعانی می باشد؛ وی در آوردن معانی دقیق و باریک اندیشی مهارت خاصی داشت و در التزامات صعب و تقید و آوردن ید طولایی داشت اینک در ذیل به چند بیت از نامبرده در مورد امام حسین (ع) می پردازیم چون محرم رسید و عاشورا خنده بر لب حرام باید کردوز پی ماتم حسین علی گریه از ابر وام باید کردلعنت دشمنانش باید گفت دوستداری تمام باید کرد

سیف فرقانی

شاعر و عارفی گوشه گیر بود، پس از مدتی از تبریز به آسیای صغیر رفته و در شهری به نام «آق سرا» در خانقاهی کوچک در گذشت و همان جا مدفون گردید. او همواره از حکام و ستمگران روزگار خویش کناره گیری کرده و ستم آنان را نکوهش می کرد. ابیاتی چند از وی در خصوص فاجعه کربلا و شهادت امام حسین (ع) را با هم می خوانیم ای قوم در این عزا بگریید بر کشته کربلا- بگریید با این دل مرده خنده تا چند امروز در این عزا بگریید از خون جگر سرشک سازید بهر دل مصطفی بگرییدوز معدن دل به اشک چون دُر بر گوهر مرتضی بگریید با نعمت عافیت به صد چشم بر اهل چنین بلا بگریید دل خسته ماتم حسینید ای خسته دلان هلا بگریید بر جور و جفای آن جماعت یک دم ز سر صفا بگریید در گریه به صد زبان بنالید در پرده به صد نوا بگریید و ز بهر نزول غیث رحمت چون ابر، گه دعا بگریید

خواجه کرمانی

آن گوشوار عرش که گردون جوهری بارانی پراز گهرش بود شتری دیدش ملک بخش جهاندار خرقة پوش خسرو نشان صوفی و سلطان حیدری در صورتش معین و در سیرتش مبین آیات ایزدی و صفات پیمبری در بحر شرع لولوی شهوار و همچو بحر در خویش خرقة گشته ز پاکیزه گوهری اقرار کرده حر یزیدش به بندگی خط باز داده روح امینش به چاکری لب خشک و دیده تر شده از تشنگی و آنکه طفیل خاک درش خشکی و تری از کربلا بدو همه کرب و بلا رسید آری همین نتیجه دهد ملک پروری گلگون هنوز چنگ پلنگان کوهسار از خون شاه شهیدان روزگار

سلمان ساوجی

خاک خون آغشته لب تشنگان کربلاست آخر ای چشم جهان بین اشک خونینت کجاست جز به چشم و چهره مسیر خاک آن ره کانهمه نرگس از چشم و گل و رخسار آل مصطفاست ای دل بی صبر من آرام مگیر این جا دمی کاندترین جا منزل آرام جان مرتضاست روضه پاک حسین است این که مشکین زلف حور خویشتن را بسته بر جاروب این جنت سراسر مهبط انوار عزت مظهر اسرار حق منزل آیات رحمت مشهد آل عباست کوری چشم مخالف من حسینی مذهبم راه حق این است و نتوانم نهفتن راه راست جوهر آب فرات از خون پاکان گشت لعل وین زمان آن آب خونین هم چنان در چشم ماست یا امام

متقین ما مخلصان طاعتیم یک قبولت صد چو ما را تا ابد برگ و نواست

ابن حسام خوشفی

دلم شکسته و مجروح و مبتلای حسین طواف کرد شبی گرد کربلای حسین طراز طره مشکین عنبر افشانش خضاب کرد به خون خصم بی وفای حسین قدر چو واقعه کربلا مشاهده کرد ز چشم چشمه خون راند بر قضای حسین نشسته بر سر خاکستر آفتاب مقیم کبود پوش به سوگ از پی عزای حسین جمال روشن خورشید را غبار گرفت که در غبار نماند مه لقای حسین سحاب قطره باران حسین سر بخشید عطای ابر کجا و کجا عطای حسین خموش ابن حسام این سخن نه لایق توست ستایش تو کجا و کجا ثنای حسین کز آفتاب قیامت مرا پناهی ده به زیر سایه دامن کش لوای حسین

صائب تبریزی

وی یکی از بزرگ ترین شعرا و استاد «سبک هندی می باشد. مهارت عمده وی در غزل و تک بیت هایش است سخنش استوار و پرمعنا و مشحون از مضمون های دقیق و افکار و تمثیلات لطیف و دلکش است در ذیل قطعه ای از وی راجع به امام حسین ع) را با هم می خوانیم مظهر انوارِ بانی حسین بن علی آن که خاک آستانش دردمندان را شفاست ابر رحمت سایبان قبه پر نور او روضه اش را از پر وبال ملائک بوریاست دست خالی بر نمی گردد دعا از روضه اش سائلان را آستانش کعبه حاجت رواست بال خشک از جهان تا رفت آن سلطان دین آب را خاک مذلت در دهان زین ماجراست چند روزی بود اگر مهر سلیمان معتبر تا قیامت سجدگاه خلق مهر کربلاست آن که می شد پیکرش از بوی گل نیلوفری چاک چاک امروز، مانند گل از تیغ جفاست چرخ از انجم در عزایش دامن پر اشک شد تا به دامان جزا، گرابر خون گرید رواست مدحش از ما عاجزان صائب بود ترک ادب

ملک الشعراى بهار

استاد محمد تقى بهار از بزرگ ترين شعراى تاريخ معاصر کشور ماست ايشان با قدرت بيان فوق العاده اى که داشتند. در اندک زمانى توانستند در عرصه شعر و ادب از نام آوران و مشاهير بلامنازع اين آب و خاک گردند. از ايشان در تمامى قالب هاى شعر آثار زيبايى به يادگار ماند، ولى آنچه از برجستگى بيشتري در ميان آثار ايشان به چشم مى خورد، قصايد بسيار زيبا و نغز ايشان است که با آثار قصيده سرايان بزرگى چون خاقانى ابن يمين انورى و... برابري مى کند. وي مدت ها ملک الشعراى آستان مقدس رضوى بود. از آثار برجسته ايشان مى توان به کتاب هاى بسيار ارزشمند «سبک شناسى در دو مجلد اشاره کرد. در ذيل به چند بيت از ايشان در زمينه کربلا و امام حسين ع) مرورى گذرا خواهيم داشت اى فلک آل على را از وطن آواره کردى زان سپس در کربلاشان بردى و بى چاره کردى تاختى از وادى ايمن غزالان حرم را پس اسير پنجه گرگان آدم خواره کردى گوشوار عرش رحمان را بريدى سر، پس آنکه دخترانش را زکين بى گوشوار و ياره کردى کودکى ديده صغيره اندر ميان گاهواره چون نکردى شرم و از کين قصد آن گهواره کردى سوختى از آتش کين خانه آل على را و يستادى بر سر آن آتش و نظاره کردى

اديب السلطنه

حسين سميعى معروف به اديب السلطنه و متخلص به «عطا» از شعراى نام آور معاصر بود که مدت ها انجمن ادبى تهران را اداره مى کرد. وي به سال ۱۳۳۲ شمسى وفات يافت مرثيه بسيار زيبايى که در ذيل مى آيد از مرآئى بسيار جانسوز قيام عاشوراى کاي ظلالت پشگان فرزند پيغمبر منم قره العين بتول و زاده حيدر منم گوشوار عرش

یزدان قوت قلب علی آن که دایم بود در آغوش پیغمبر منم دین منم ایمان منم دنیا منم عقبی منم معنی قرآن منم بگزیده داور
منم معنی طه منم و التین و الزیتون منم سدره طوبی منم جنت منم کوثر منم آن که پیش آستانش بهر تعظیم جلال روز تا شب
گشته پشت آسمان چنبر منم روز محشر چون کنید آخر که خصمی می کنید با من مظلوم چون خود شافع محشر منم خلق را
چون آورند آن روز از بهر حساب دوست را آنجا جزا و خصم را کیفر منم

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

